

Selvitys Turun ammattikorkeakoulun ylläpitomuotojen vaihtoehdoista

14.4.2011

1. Lähtökohdat selvitystyölle	s. 2
2. Kansalliset linjaukset	s.2
3. Ammattikorkeakoulun perustehtävät ja strateginen ohjaus	s.3
4. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset talouteen	s.6
5. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset ammattikorkeakoulun tilakysymyksiin	s.8
6. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset henkilöstöön ja organisaatioon	s.10
7. Johtopäätökset	s.12
8. Liite ”Henkilöstön edustajien näkemyksiä”	s.15

1. Lähtökohdat selvitystyölle

Kaupunginhallitus hyväksyi 6.9.2010 § 468 Turun ammattikorkeakoulun strategisen suunnitelman. Suunnitelman mukaan ”Turun AMK:n ylläpitäjänä Turun kaupunki selvittää ja tekee päätökset mahdollisesta Turun AMK:n ylläpitomuodon muuttamisesta vuoden 2012 loppuun mennessä.” Kaupunginvaltuuston 29.11.2010 § 224 hyväksymän Turun kaupungin vuoden 2011 talousarvion ja vuosien 2011–2014 taloussuunnitelman mukaan ”selvitetään ammattikorkeakoulun ylläpitomuodon vaihtoehdot”. Kaupunginhallitus päätti 10.1.2011 § 18 tarkentaa aiemmin tekemäänsä vuoden 2011 talousarvion täytäntöönpanopäätöstä. Em. kaupunginhallituksen päätöksen mukaan kaupunginhallitus asetti ylläpitomuotoa valmistelevan työryhmän 21.2.2011.

Työryhmään ovat kuuluneet

- vs. apulaiskaupunginjohtaja Jouko K. Lehmusto (pj.)
- apulaiskaupunginjohtajan avustaja Sami Savolainen (vpj.)
- rehtori Juha Kettunen
- talousarviopäällikkö Heikki Silpola
- henkilöstö lakimies Elise Honkala
- kaupunginlakimies Laura Klami
- tilajohtaja Mikko Lehtinen
- pääluottamusmies Tapsa Ruusunen, JYTY ry
- pääluottamusmies Sirpa Suomi, JUKO ry
- erityisasiantuntija Outi Laikko (siht.).

Työryhmä on selvittänyt erilaisten ylläpitomuotovaihtoehtojen edut ja haitat. Tarkasteltuja ylläpitomuotoja ovat nykyinen malli tai kunnallinen liikelaitos, kuntayhtymä, säätiö ja osakeyhtiö. Eri ylläpitomuotojen vaikutuksia on selvitetty strategisen ohjauksen, talouden, tilojen käytön sekä henkilöstön ja organisaation toiminnan kannalta.

2. Kansalliset linjaukset

Nykyiset ammattikorkeakoulujen ylläpitomuodot

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on yhteensä 25 ammattikorkeakoulua.

1) Kunnallisia ammattikorkeakouluja on tällä hetkellä 4. Ne ovat hallintokuntina toimivat Turun ammattikorkeakoulu ja Satakunnan ammattikorkeakoulu, jonka ylläpitämiseksi on perustettu osakeyhtiö joulukuussa 2010. Kunnallisina liikelaitoksina toimivat Pohjois-Karjalan ja Kajaanin ammattikorkeakoulut.

2) Kuntayhtymän omistamia ammattikorkeakouluja on 7. Ne ovat Hämeen, Kemi-Torinon, Lahden, Oulun seudun, Rovaniemen, Savonian ja Seinäjoen ammattikorkeakoulut.

3) Yksityisiä ammattikorkeakouluja on 14. Suurin osa yksityisistä ammattikorkeakouluista toimii osakeyhtiömuotoisena, mutta myös säätiöpohjalta toimivia on muutamia.

Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Högskolan på Åland ja sisäasiainministeriön alaisuudessa Poliisiammattikorkeakoulu.

Kansallisen korkeakoulupolitiikan lähtökohdat

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamat selvityshenkilöt Hannele Salminen ja Pekka Ylä-Anttila selvittivät ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman

uudistamista ja luovuttivat joulukuussa 2010 raporttinsa opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Selvityshenkilöiden näkemyksen mukaan ammattikorkeakoulusektoria tulee uudistaa siten, että uudistukset tukevat ammattikorkeakoulujen perustehtäviä: työelämälähtöistä koulutusta ja aluekehitystä palvelevaa soveltavaa tutkimusta. Uudistusten on oltava sellaisia, että ne takaavat ammattikorkeakouluille vakaat toimintapuitteet pitkällä aikavälillä. Hallinto- ja ohjausjärjestelmien on oltava läpinäkyviä, kannustavia ja ammattikorkeakoulujen autonomiaa tukevia.

Selvityshenkilöt löysivät kolme mallia, joilla selvityksen esiin nostamiin haasteisiin voidaan vastata:

- 1) Koko perusrahoitus valtiolle – ammattikorkeakoulut ja ylläpitäjät yhdeksi oikeushenkilöksi, osakeyhtiömalli
- 2) Koko perusrahoitus valtiolle – nykyinen ylläpitojärjestelmä säilyy
- 3) Rahoitusvastuu säilyy valtiolla ja kunnilla – ohjausta ja hallintoa uudistetaan.

Selvityshenkilöt päätyvät suosittelemaan mallia 1, jossa kaikkien ammattikorkeakoulujen oikeudelliseksi muodoksi tulee osakeyhtiö. Perusteluiden mukaan tämä mahdollistaisi nykyisen järjestelmän pulmien ratkaisemisen parhaiten, kun samalla siirrytään nykyistä selkeästi enemmän tuloksellisuutta painottavaan rahoitusjärjestelmään sekä selkeytetään ammattikorkeakoulujen hallituksen työskentelyä. Osakeyhtiömalliin siirryttäessä on kaikkien osapuolten edun mukaista, että toimitukset uudistetaan ja niiden ehdot yhdenmukaistetaan. Toimilupiin liitetään osakassopimukset ja yhtiöjärjestys. Edelleen selvitysmiehet esittävät, että ammattikorkeakoululaissa ja myös yhtiöjärjestyksessä määritellään hallituksen kokoonpano siten, että siinä on riittävä alueiden, työelämän ja koulutuksen asiantuntemus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön 2.12.2010 järjestämässä korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa selvästi suurimman kannatuksen sai selvitysmiesten esittämä osakeyhtiömalli.

Asian valmistelutilanne tulee esille eduskuntavaalien jälkeen maan hallitusohjelmassa ja täsmennettäneen syksyllä laadittavassa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa.

3. Ammattikorkeakoulun perustehtävät ja strateginen ohjaus

Ylläpitäjän strateginen ohjaus

Ammattikorkeakoululain 14 §:n ja Turun ammattikorkeakoulun johtosäännön 2 §:n mukaan ylläpitäjän tehtävänä on päättää ammattikorkeakoulun strategisesta kehittämisestä. Näihin tehtäviin kuuluvat mm. päättäminen ammattikorkeakoulun strategisesta suunnitelmasta, rakenteellisista ratkaisuista sekä talousarvion vahvistaminen.

Turun kaupunginhallitus on hyväksynyt 6.9.2010 (§ 468) Turun ammattikorkeakoulun strategisen suunnitelman. Hyväksytyt strategia ei ota suoraan kantaan ylläpitomallin valintaan, mutta linjaa koulutustehtävän lisäksi tavoitteet alueelliselle vaikuttavuudelle ja rakenteille.

Ylläpitomuodolla ei arvioida olevan vaikutusta varsinaisen koulutustehtävän onnistumiseen. Tämä voidaan toteuttaa kansallisten tavoitteiden mukaisesti kaikilla vaihtoehdoilla.

Ylläpitomuodon valinnalla voidaan sen sijaan arvioida olevan vaikutusta alueelliseen vaikuttavuuteen, ulkoisen rahoituksen hankintaan ja yhteistyörakenteisiin. Turun kaupunginhallituksen hyväksymä Turun ammattikorkeakoulun strategia asettaa näille erityisesti seuraavat tavoitteet:

1) Turun ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen yhteistyötä tiivistetään osana lounaisrannikon kaupunkien yhteistyötä

Strategian mukaan Turun ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen tulee selvittää ylläpitäjien ohjauksessa maakuntarajat ylittävän strategisen yhteistyön mahdollisuudet. Lisäksi tulee selvittää jatkotoimenpiteet mahdollisten rakenteellisten uudistusten käynnistämiseksi, jotka huomioivat opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallisen korkeakoulupolitiikan linjaukset. Työn tavoitteena tulisi olla säilyttää elinvoimaiset ammattikorkeakoulut Turussa ja Satakunnassa, vahvistaa osaamisalojen työnjakoa ja kytkeä lounaisrannikon elinkeinoelämään sekä tarkastella toimipisteverkkoa tästä näkökulmasta.

Satakunnan ammattikorkeakoulu-osakeyhtiön (SAMK oy) perustamiskirja allekirjoitettiin omistajien toimesta 21.12.2010. SAMK:n toiminta siirtyy uudelle yhtiölle 1.1.2012, mikäli valtioneuvosto hyväksyy toimiluvan. SAMK oy:ssä on 16 osakasta. Suurimmat osakkeenomistajat ovat Pori ja Rauma.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on edellyttänyt Turun ja Satakunnan ammattikorkeakouluilta yhteistyön konkreettista tiivistämistä. Tätä valmistelemaan on asetettu ylläpitäjien välinen työryhmä, joka ei ole toistaiseksi edennyt merkittäviin konkreettisiin tuloksiin. Eräänä yhteistyön tiivistämisen hidasteena on pidetty sitä, että Turun ammattikorkeakoulun ylläpitomallin tulevaisuudesta ei ole tehty päätöksiä.

On nähtävissä, että yhteistyön tiivistäminen strategisen suunnitelman mukaisesti olisi helpompaa, mikäli Turun ja Satakunnan ammattikorkeakouluilla olisi sama ylläpitomalli. Osakeyhtiömalli mahdollistaisi vaihtoehtoista parhaiten lounaisrannikon alueen kuntien ja muiden toimijoiden mahdolliset tulevaisuuden omistusjärjestelyt.

2) Turun ammattikorkeakoulun strategisia kumppanuuksia ja roolia alueellisessa innovaatiojärjestelmässä vahvistetaan

Turun ammattikorkeakoulun strategisessa suunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisen työnjaon pohjalta ylläpitää Varsinais-Suomen työelämän tarpeita vastaava korkein ammatillinen nuorten koulutus Turussa ja Salossa, palvella Loimaan ja Uudenkaupungin alueita kohdennetun aikuiskoulutuksen ja TKI-toiminnan avulla sekä toimia vahvana kumppanina Turku Science Park -alueen innovaatiokeskittymässä. Turun ammattikorkeakoululle asetetaan ylläpitäjän toimesta tavoitteita toimia aktiivisesti ulkoisen rahoituksen hankinnassa ja palveluliiketoiminnassa, joissa onnistuminen edellyttää riittävän itsenäistä taloudellista asemaa.

Turun ammattikorkeakoulun rooli ulkoisen rahoituksen hankinnassa Varsinais-Suomeen on merkittävä; vuonna 2010 ulkoisen rahoituksen osuus oli yhteensä 10,8 miljoonaa euroa, josta soveltavan tutkimus- ja kehitystyön rahoitus oli 6,3 miljoonaa euroa.

Onnistunut ylläpitomalli edesauttaa näiden kumppanuustehtävien toteuttamista. Eriyisesti suurimpien kaupunkien osakeyhtiömuotoisille ammattikorkeakouluille on ominaista keskuskaupungin vahva omistusosuus (esim. Tampere 87 %, Jyväskylä 90 %), jota täydentävät muut sidosryhmät pienemmillä omistusosuuksilla (esim. kunnat, työnantajat, elinkeinoelämän järjestöt ja yliopistot).

Turun kaupunginhallituksen hyväksymien ammattikorkeakoulun strategisten tavoittei-

den näkökulmasta kaikilla ylläpitovaihtoehdoilla voidaan toimia myös jatkossa. Hyväksytyt tavoitteet painottavat kuitenkin ylläpitomallia, joka mahdollistaa ammattikorkeakoulun aktiivisemmän roolin aluekehityksessä, tarkoituksenmukaisen omistuspuhjan aikaan saamisen sekä omistuspuhjan joustavan muuttamisen myöhemmin.

Yksittäisen kunnan tai kunnallisen liikelaitoksen mallissa muiden sidosryhmien näkemysten huomioiminen on loppujen lopuksi aina riippuvainen ylläpitäjän päätöksentekojen halusta huomioida sidosryhmien intressit. Kuntayhtymämalli mahdollistaa usean kunnan ohjauksen, mutta on päätöksentekomallina jäykkä, eikä mahdollista muiden sidosryhmien omistajuutta ammattikorkeakoulussa. Kuntayhtymä ei toisi nykyhallintoon oleellista parannusta, eikä oleellisesti helpottaisi Turun ammattikorkeakoulun mahdollisuuksia ulkoisen rahoituksen hankinnassa.

Säätiömalli mahdollistaisi hyvin ulkoisen rahoituksen laajentamisen ja toimintavapauden ammattikorkeakoululle, mutta sen omistajaohjauksen keinot eivät ole riittäviä. Osakeyhtiömalli mahdollistaisi tarkoituksenmukaisen ja joustavan omistuspuhjan sekä sen hallituksen kokoonpano voidaan muodostaa alan huippuosaamisesta sekä omistajien edustajista. Osakeyhtiömalli mahdollistaa hyvin ulkoisen tulorahoituksen lisäämisen ja sen edellyttämän toimintavapauden. Osakeyhtiömallin edellytyksenä on sen omistajien osaavaa ja toimiva konserniohjaus.

Koulutustehtävän toteuttaminen ja tuloksellisuus

Ammattikorkeakoulujen tehtävät muuttivat merkittävästi vuonna 2003, kun soveltava tutkimus- ja kehitystoiminta liitettiin ammattikorkeakoulujen lakisääteisiin tehtäviin. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikkatavoitteena on kehittää korkeakouluopetuksen työelämävastaavuutta kytkemällä työelämä sekä tutkimus- ja kehitystyö tiiviimmin osaksi opetusta. Ministeriö mittaa tätä politiikkatavoitetta tutkimus- ja kehityshankkeissa suoritettujen opintopisteiden määrällä suhteessa läsnä olevien opiskelijoiden määrään. Uusi ylläpitorakenne olisi omiaan auttamaan koulutustehtävässä sekä tutkimus- ja kehitystyössä onnistumista siten, että ulkoista rahoitusta voitaisiin anoa entistä joustavammin.

Soveltava tutkimus- ja kehitystyö antaa opiskelijalle projektityön valmiuksia. Projektityön merkitys on lisääntynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla erityisesti Suomen liityttyä Euroopan unionin jäseneksi. Kun opiskelijat osallistuvat korkeakouluopiskelun aikana projektityöhön, heillä saavat perinteistä opetusta paremmat valmiudet toimia erilaisissa suunnittelu- ja kehittämistehtävissä. Omalta osaltaan hyvät projektivalmiudet auttavat asiantuntijoita edistämään alueen kilpailukykyä, talouskasvua sekä hyvinvointia.

Ammattikorkeakoulun opettajat tekevät opetustyönsä lisäksi soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä, mutta siihen on palkattu myös omaa henkilöstöä. Vuonna 2010 tutkimus- ja kehitystyötä tehtiin yhteensä 168 henkilötyövuotta. Kaupungin henkilöstömäärän vähentämistavoite näyttäisi näennäisesti olevan ristiriidassa ulkoisen rahoituksen lisäämistavoitteen kanssa, mutta näille tavoitteille tulisi kuitenkin löytää entistä parempi tulkinta. Osakeyhtiö- tai säätiömuodossa toimiva ammattikorkeakoulu pystyy hallintokuntana toimivaa ammattikorkeakoulua vapaammin toimimaan ulkoista rahoitusta hankkivana tahona siten, että kaupunkitason henkilötyövuositavoitteet, lomautukset tai muut henkilöstöhallinnon rajoitukset eivät rajoita ulkoisen rahoituksen hankkimista.

Turun kaupungin omistajaohjaus

Kuten opetus- ja kulttuuriministeriön selvitysmiehet ovat todenneet, ammattikorkeakoulun hallinto- ja ohjausjärjestelmien on oltava läpinäkyviä, kannustavia ja ammatti-

korkeakoulujen autonomiaa tukevia. Itsenäisen oikeushenkilön perustamisen voidaan katsoa tukevan näitä tavoitteita. Seuraavassa tarkastellaan mahdollisesti perustettavan yhteisön konserniohjausta, eli talouden ja toiminnan valvontaa Turun kaupungin kannalta.

Sekä säätiö että osakeyhtiö voidaan perustaa siten, että Turun kaupunki voi käyttää yhteisössä määräysvaltaa (konserniyhteisö). Säätiön kohdalla konserniohjaus on vaativaa, koska määräysvalta säätiössä perustuu lähinnä mahdollisuuden kirjata säätiötä perustettaessa sen sääntöihin, että Turun kaupunki valitsee säätiön hallituksen jäsenistä yli puolet. Säätiöllä ei ole lainsäädännön näkökulmasta omistajaa, vaan säätiön toiminnan ja talouden kontrolli tapahtuu patentti- ja rekisterihallituksen sekä säätiön hallituksen säätiölakiin perustuvan vastuun kautta. Osakeyhtiössä ylintä päätösvaltaa käyttää osakkeenomistajien muodostama yhtiökokous ja hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Osakeyhtiötä on pidettävä omistajaohjauksen ja toiminnan autonomian yhdistämisen kannalta säätiötä suositeltavampana vaihtoehtona.

4. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset talouteen

Ammattikorkeakoulujen rahoitus

Ammattikorkeakoulujen rahoitus tulee sekä kunnilta että valtiolta. Perusrahoituksesta valtion osuus on 41,89 % ja kuntien 58,11 %. Ammattikorkeakouluille myönnetään sen lisäksi erillisrahoitusta yhteisiin, valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin ja alueellisiin hankkeisiin.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus myönnetään ylläpitäjille opiskelijamäärän ja opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella ammattikorkeakoulujen käyttökustannusten rahoittamiseen. Yksikköhinnan määräytymisestä säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009). Ammattikorkeakoulujen valtionosuusrahoitus määräytyy laskennallisten opiskelijamäärien ja suoritettujen tutkintojen määrien perusteella. Opiskelijamäärien painoarvo on 70 % ja tutkintojen 30 %.

Toteutuneiden kustannusten perusteella määritellään joka neljäs vuosi opiskelijakohmainen laskennallinen yksikköhinta, jota käytetään rahoituksen laskennan pohjana. Yksikköhinnan suuruuteen vaikuttavat eri koulutusaloilla oleva opiskelijamäärä sekä ammattikorkeakoulussa kahden vuoden aikana suoritettujen tutkintojen määrä. Yksikköhinta kerrotaan laskennallisella opiskelijamäärällä, joka perustuu ministeriön ja ammattikorkeakoulun väliseen sopimukseen. Käyttökustannuksia ja investointeja käsitellään samanarvoisesti sisällyttämällä kirjanpidon mukaiset poistot yksikköhinnan laskentaperusteeseen.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus on osa kuntien valtionosuusjärjestelmää, mikä merkitsee mm. sitä, että jokainen kunta osallistuu ammattikorkeakoulujen kustannuksiin asukasta kohden lasketulla rahoitusosuudella. Vuoden 2010 talousarviossa kuntien rahoitusosuus oli 503,5 milj. euroa.

Kaikki kunnat osallistuvat järjestelmän rahoitukseen samansuuruisella asukaskohtaisella rahoitusosuudella. Vaikka valtion ja kuntien välinen rahoitusjärjestelmä viime kädessä tasaa kuntien väliset menot, rahoitusjärjestelmän läpinäkyvyys on huono ja nykyinen rahoitusjärjestelmä koetaan useissa kunnissa epäoikeudenmukaiseksi. Kustannuspohjainen rahoitusmalli tarkoittaa, että kun ammattikorkeakoulujen kokonaismenoja lisätään, yleensä valtion ohjaustoimin, myös kuntien rahoitusvastuu kasvaa.

AMK:n toimiminen osakeyhtiönä

Osakeyhtiön toimintaa johtaa osakkaiden valitsema hallitus, jonka jäsenien ei tarvitse olla yhtiön osakkaita. Osakkaat osallistuvat yhtiön päätöksentekoon yhtiökokouksessa käyttämällä puhe- ja äänivaltaa. Osakkaan äänioikeus riippuu yleensä hänen omistamiensa osakkeiden määrästä.

Osakkailla on oikeus osuuteen yhtiön tuottamasta voitosta osinkojen muodossa. Mikäli yhtiö puretaan, yhtiön varat jaetaan osakkaille. Omistajat eivät ole vastuussa yhtiön toiminnasta ja veloista henkilökohtaisesti, vaan vain sijoittamansa pääoman kautta. Yhtiö on itsenäinen oikeushenkilö ja sen varat ovat erilliset omistajien varoista. Mikäli yhtiö ei kykene varoillaan vastaamaan sitoumuksistaan, yhtiö voi joutua konkurssiin ja omistajat voivat siten menettää sijoittamansa pääoman.

Kunnallinen liikelaitos/nettobudjetoitu toimielin

Turun ammattikorkeakoulu toimii tällä hetkellä Turun kaupungin ylläpitämä nettobudjetoituna hallintokuntana (Ammattikorkeakoulun hallitus). Ammattikorkeakoulu voisi toimia myös Turun kaupungin ylläpitämä liikelaitoksena. Näillä kahdella ylläpitomuodolla ei ole käytännössä kovin suuria eroja keskenään.

Kuntayhtymä

Kuntayhtymä on yhteenliittymä, jonka kunnat voivat perustaa yhteisiä toimiaan koskevia tehtäviä varten. Kuntayhtymät perustetaan kuntien keskinäisellä perussopimuksella (kuntalaki 78 §). Siinä sovitaan, miten jäsenkunnat järjestävät kuntayhtymän päätöksenteon. Kuntalain mukaan kuntayhtymä on jäsenkunnista erillinen, itsenäinen oikeushenkilö. Oikeushenkilönä kuntayhtymä on oikeustoimikelpoinen eli se voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa.

Talouden ohjattavuuden kannalta kuntayhtymät ovat osoittautuneen varsin hankaliksi. Kuntayhtymien jäsenkunnilla ei ole suoraa vaikutusmahdollisuutta kuntayhtymän talouden hoitoon. Vaikutusmahdollisuus on vain kuntayhtymän luottamuselimiin valittujen jäsenten kautta.

Säätiö

Säätiö on Suomen lain mukaan oikeushenkilö, joka muodostuu tiettyyn tarkoitukseen käytettäväksi erotetusta omaisuudesta.

Säätiön perustamiseen tarvitaan lupa patentti- ja rekisterihallitukselta. Säätiön perustamiseen tarvitaan perustamiskirja, jossa säätiölain mukaan on mainittava säätiön tarkoitus ja sille tuleva omaisuus. Säätiölle on perustamiskirjan lisäksi laadittava säännöt. Säätiölle tulevan omaisuuden täytyy olla vähintään 25 000 euroa. Patentti- ja rekisterihallitus valvoo, että säätiön perustamispääoma on riittävä säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi. Tässä tapauksessa säätiölain mukaisen säätiöomaisuuden vähimmäismäärän ei todennäköisesti katsottaisi olevan riittävä.

Säätiön ei tulisi olla riippuvainen ulkopuolisesta rahoittajasta. Säätiö voi perustamispääoman lisäksi hankkia varoja muuten, ottaa vastaan lahjoituksia ym. Säätiö on tuloverovelvollinen, jos sillä on elinkeinotoimintaa. Säätiön omaisuus on sijoitettava

varmalla ja tuottoa tuottavalla tavalla.

Olemassa olevan säätiön käyttäminen muuttuneeseen tarkoitukseen ei yleensä ole mahdollista. Säätiön tarkoitusta voidaan muuttaa vain, jos säätiön varojen käyttäminen sille määrättyyn tarkoitukseen on mahdotonta tai olennaisesti vaikeutunut, esim. varojen vähyden vuoksi. Uusi tarkoitus ei saa olennaisesti erota alkuperäisestä tarkoituksesta.

Hankintayksikön määritelmä ja ammattikorkeakoulujen suhde siihen

Ammattikorkeakoululaissa on säännökset ammattikorkeakoulujen asemasta korkeakoulujärjestelmässä ja ammattikorkeakoulujen tehtävistä. Näiden tehtävien voidaan katsoa palvelevan hankintalaissa tarkoitettuja yleisen edun mukaisia tarpeita. Hankintayksikön määritelmä kattaa perinteisten viranomaisten (esimerkiksi valtio, kunnat, kuntayhtymät) lisäksi myös julkisoikeudelliset laitokset.

Kun otetaan huomioon ammattikorkeakoulun yleisen edun mukainen tehtävä ja oletetaan, että esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulu -niminen osakeyhtiö saisi vielä pääasiallisen rahoituksensa esimerkiksi valtiolta, käytännössä opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Turun ammattikorkeakoulu Oy olisi hankintalain tarkoittama hankintayksikkö, jonka tulisi noudattaa hankintalainsäädäntöä. Ammattikorkeakoulun yhtiöittäminen ei siis toisi muutoksia sen hankintojen kilpailuttamisvelvollisuuteen.

Ammattikorkeakoulun yhtiöittäminen ei toisi muutoksia myöskään julkisuuslainsäädännön soveltamiseen ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoululain muutossäädöstä koskevissa esitöissä todetaan, että ammattikorkeakoulujen toimintaan liittyvien asiakirjojen julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia riippumatta siitä, onko kyseessä kunnan, kuntayhtymän, osakeyhtiön tai säätiön ylläpitämä ammattikorkeakoulu.

5. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset ammattikorkeakoulun tilakysymyksiin

Turun ammattikorkeakoulu toimii tällä hetkellä kaupungin omistamissa (Sepänkatu ja Ruiskatu) ja osin kaupungin ulkoa vuokraamissa (ICT, Untamonkatu ja Linnankatu) tiloissa. Ylläpitomuotoa ja tila-asioita ajateltaessa Turun kaupungin kannalta on keskeistä onko ammattikorkeakoulu kaupunkiin nähden ulkoinen vai sisäinen toimija. Myös ammattikorkeakoulun toiminta jatkossa ulkoisissa vai kaupungin omistamissa tiloissa on keskeinen kysymys ja tähän vaikuttaa paljolti toteutuuko uusi Kupittaaan Kampus-alue.

Nykyisiin tiloihin liittyvät huomioitavat asiat

Untamonkatu on vuokrakohde, jossa kaupungilla on vuokrasopimus 31.7.2029 asti. Kaupunki ei saa ilman vuokranantajan lupaa siirtää vuokraoikeutta. Vuokrasopimuksen mukaan vuokraoikeuden siirto kaupunkikonsernin sisällä kuitenkin sallitaan. Lisäksi kaupungilla on oikeus vuokrata tilat edelleen ilmoittaen siitä etukäteen vuokranantajalle.

Linnankatu on vuokrakohde, jossa valtaosassa tiloista kaupungilla on vuokrasopimus 31.7.2022 asti. Tätä vuokrasopimusta ei ole oikeus siirtää kolmannelle osapuolelle ilman vuokranantajan lupaa. Vuokralaisella on kuitenkin oikeus vuokrata osittain vuokraamansa tila edelleen ilmoitettuaan asiasta vuokranantajalle. Osa Linnankadun tiloista on vuokrattu Konservatorion kannatusyhdistykseltä toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella.

ICT-talo on vuokrakohde, jossa kaupungilla on vuokrasopimus 31.1.2031 asti. Vuokrasopimuksessa ei ole mainintaa vuokrasopimuksen siirto-oikeudesta, eli se ei ole ilman vuokranantajan lupaa mahdollinen. Vuokrasopimuksen mukaan kaupunki saa edelleenvuokrata vuokraamansa tilat joko kokonaan tai osittain.

Sepänkadun ja Ruiskadun kohteet ovat Turun kaupungin suorassa omistuksessa. Kohteet on saatu Valtiolta lahjoituksena 1994. Lahjoituksesta laaditun luovutussopimuksen mukaan saatu lahjoitus (vrt. valtionosuus) peritään takaisin, mikäli se esimerkiksi luovutetaan toiselle osapuolelle tai kohteen käyttötarkoitus muuttuu.

Hallintokunta vai liikkeen luovutus

Ammattikorkeakoulun jatkaessa toimintaansa kaupungin hallintokuntana tai liikelaitoksena tilanne säilyisi tila-asioiden suhteen nykyisellään. Kaupunki omistaa osan nykyisistä ammattikorkeakoulun käytössä olevista tiloista ja vuokraa loput tarvittavat tilat ulkoa. Nämä tilat kaupunki vuokraa sisäisesti ammattikorkeakoululle.

Ammattikorkeakoulun toiminnan siirtäminen osakeyhtiön, säätiön tai kuntayhtymän vastattavaksi merkitsisi liikkeen luovutusta ja tämän jälkeen ammattikorkeakoulu olisi kaupunkiin nähden ulkoinen toimija. Tällöin kaupunki laatisi uudet vuokrasopimukset ammattikorkeakoulun kanssa ja tässä yhteydessä nykyisten ulkoisten vuokratilojen (ICT-talo, Untamonkatu ja Linnankadun tilat) vuokrausvastuut tulee mahdollisuuksien mukaan siirtää ammattikorkeakoululle. Sillä, onko ammattikorkeakoulu osakeyhtiö vai säätiö tai kuntayhtymä, ei ole vuokrasopimusten laatimisen kannalta merkitystä.

Ulkoa vuokrattujen kohteiden kohdalla tulee huomioida vuokrasopimusten siirtorajoitteet. Kohteiden ulkoiset vuokrasopimukset mahdollistavat järjestelyn, jossa ammattikorkeakoulu olisi kaupungin alivuokralainen. Vuokranantajien kanssa voidaan neuvotella mahdollisuudesta siirtää sopimukset suoraan ammattikorkeakoulun nimiin. Joka tapauksessa periaatteena tulee olla, että kaupungin vuokravastuu (vuokra-aika ja kustannukset ym.) tulee siirtää yhtiötetylle ammattikorkeakoululle, joko suoraan tai kaupungin ja ammattikorkeakoulun välisellä määräaikaisella välivuokrauksella.

Kampus-alue

Keskeinen kysymys on myös tuleeko Kampus-alue vai jatkaako ammattikorkeakoulu toimintaa nykyisissä tiloissa. Mikäli Kampus-alue rakennetaan, tullaan se toteuttamaan mahdollisesti ulkopuolisen investorin toimista. Koko Kupittaaan alueen kehittäminen kokonaisuutena on tärkeää saada pidettyä yksissä käsissä ja näin ollen alueen suurin toimija, Turun Teknologiateollisuus Oy, saattaisi olla hankkeen luonteva toteuttaja. Tämä tarkoittaa, että Kampus-alueen toteutuessa Turun ammattikorkeakoulu tulisi toimimaan täysin ulkoisissa vuokratiloissa riippumatta sen ylläpitomuodosta.

Tilojen omistus

Mikäli ammattikorkeakoulun toiminta siirtyisi pois kaupungilta ja Kampusta ei rakenneta, olisi mahdollista, että ammattikorkeakoulun käyttöön jäivät Sepänkadun ja Ruiskadun tilat siirrettäisiin tai myytäisiin ammattikorkeakoululle. Taseessa oleva kiinteistöomaisuus toisi ulkoiselle toimijalle taloudellista vakautta, sillä se mahdollistaa myös alijäämäisen tuloksen tekemisen ilman selvitystilaa.

Kohteiden lahjoituksesta Turun kaupungille laaditun luovutussopimuksen mukaan saatu lahjoitus peritään takaisin, mikäli se luovutetaan toiselle osapuolelle, mutta on kuitenkin todennäköistä, että kohteiden luovutus/myynti ammattikorkeakoulutoimintaa

jatkavalle taholle onnistuu ilman valtionosuudeksi rinnastettavan lahjoituksen takaisin perintää. Tämän asian varmistaminen edellyttää virallista tiedustelua Opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Mikäli Kampus-alue toteutetaan, niin ammattikorkeakoulun käytöstä poistuvia tiloja ei ole järkevää siirtää ulkoiselle ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle, sillä kyseisille vapautuville tiloille on kaupungilla omaa jatkokäyttöä.

Tilakeskuksen näkökulma

Tilakysymysten näkökulmasta nykyisen toimintamuodon (kaupungin hallintokunta) ongelma on, että ammattikorkeakoulun suurten investointien toteutus- ja rahoitusmahdollisuudet ovat riippuvaisia koko kaupungin investointitilanteesta ja -suunnitelmista. Ammattikorkeakoulun toiminnan siirtäminen osakeyhtiön, säätiön tai kuntayhtymän vastattavaksi antaisi sille itsenäisemmän aseman ja mahdollistaisi hankkeiden toteutuksen siinä aikataulussa kuin ne parhaiten, niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti, ammattikorkeakoululle sopisivat. Näistä liikkeenluovutusmalleista (osakeyhtiö, säätiö ja kuntayhtymä) osakeyhtiö on niin hallinnon, taloudellisen ohjattavuuden ja rahoituksen näkökulmasta myös tila-asioissa suositeltavin malli.

6. Eri ylläpitomuotojen vaikutukset henkilöstöön ja organisaatioon

Tässä tarkasteluvaiheessa on selvitetty ammattikorkeakoulun vaihtoehtoisten ylläpitomuotojen vaikutusta henkilöstön asemaan, työehtosopimusten soveltamiseen sekä työnantajan järjestäytymiseen. Tarvittaessa esimerkiksi eläkevastuiden jakautumisia kaupungin ja uuden ylläpitäjän kesken, sekä henkilöstön eläkekertymiä on mahdollista tiedustella Kuntien eläkevakuutuksesta (Keva). Palveluista, joita keskushallinto mahdollisesti tuottaa ammattikorkeakoululle jatkossa, samoin kuin kyseisten palveluiden hinnoittelusta on päätettävä tarvittaessa erikseen.

Liikkeen luovutus

Ammattikorkeakoulun jatkaessa toimintaansa kaupungin hallintokuntana tai liikelaitoksena henkilöstövaikutuksia ei ole, koska työnantaja säilyy juridisesti samana. Henkilöstön kannalta ylläpitomuodon vaihtumisella on merkitystä siinä tapauksessa, jos toiminta yhtiöitetään tai säätiöitetään, taikka toiminta siirretään kuntayhtymälle. Näissä tapauksissa noudatettavaksi tulee liikkeen luovutusta koskeva lainsäädäntö. Mikäli ammattikorkeakoulun ylläpitomuodoksi valitaan yhtiö tai säätiö noudatettavaksi tulee myös kaupunginhallituksen antama päätös liittyen toimintojen yhtiöittämiseen (Kh 4.10.2010 § 516).

Ammattikorkeakoulun toiminnan siirtäminen osakeyhtiön, säätiön tai kuntayhtymän vastattavaksi merkitsisi liikkeen luovutusta. Viranhaltijalain (Laki kunnallisesta viranhaltijasta 304/2003) 5 luvun 25 §:n mukaan työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle omistajalle tai haltijalle. Jos luovutus tapahtuu yksityisoikeudelliselle yhteisölle tai säätiölle, siirtyvät viranhaltijat työsopimussuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen. Mitä edellä on lausuttu oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisestä, ei tällöin kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle.

Työsopimuslain 1 luvun 10 §:n mukaan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava, pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhte-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

Ellei siirtyvien viranhaltijoiden ja työntekijöiden kanssa muuta sovita on luovutuksen-saajan noudatettava sopimuskauden loppuun saakka sitä työ- tai virkaehtosopimusta, joka on sitonut luovuttajaa. Sopimuskauden päätyttyä henkilöstöön sovellettava työ- tai virkaehtosopimus voi siis muuttua.

Työnantajan järjestäytyminen

Henkilöstön kannalta merkitystä on paitsi sillä, mikä ylläpitomuoto ammattikorkeakoululle tullaan jatkossa valitsemaan, mutta myös sillä, minkälainen omistus pohja ammattikorkeakoululla on, mikäli se yhtiöitetään. Mikäli ammattikorkeakoulun ylläpitomuodoksi valitaan säätiö, on merkitystä myös sillä, miten määräysvalta siinä on jaettu. Edellä mainitut seikat vaikuttavat muun muassa siihen, mihin työnantajajyhdistykseen luovutuksensaaja voi liittyä.

Toimintojen yhtiöittämistä koskevassa kaupunginhallituksen periaatepäätöksessä on todettu, että perustettavien yhtiöiden tulee pääsääntöisesti järjestyä työnantajana Palvelulaitosten työnantajajhdistys ry:n (PTY) kautta. PTY:n työehtosopimus (PTYTES) sekä opetusalaan koskeva työehtosopimus (PTYOTES) ovat pääkohdiltaan kunnallista yleistä virka- ja työehtosopimusta (KVTES) sekä kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimusta (OVTES) vastaavat. Mikäli Turun kaupungilla yksin tai yhdessä muiden omistajakuntien kanssa ei tulisi olemaan määräysvaltaa osakeyhtiössä tai säätiössä, ei tämä voisi järjestäytyä PTY:n kautta vaan sen olisi sovellettava vähintään alalla voimassa olevaa yleissitovaa työehtosopimusta. Sivistystyönantajat ry. on korkeakoulutuksen ja opetuksen alan työnantajien edunvalvontajärjestö ja yksi Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n jäsenliitosta. Sivistystyönantajat on solminut Opetusalan Ammattijärjestön OAJ ry:n, Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliiton Jyty ry:n sekä Julkisten ja hyvinvointialojenliiton JHL ry:n kanssa Yksityisen opetusalan työehtosopimuksen, joka on vahvistettu yleissitovaksi.

Eläkejärjestelmä

Ammattikorkeakoululle valittava ylläpitomuoto vaikuttaa siihen, minkä eläkejärjestelmän piirissä ammattikorkeakoulun henkilöstö jatkossa tulee olemaan. Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilöstö on kunnallisen eläkelain (KuEL) piirissä lain nojalla. Mikäli ammattikorkeakoulu yhtiöitetään tai säätiöitetään, voi eläkejärjestelmä vaihtua. Toimintojen yhtiöittämistä koskevassa kaupunginhallituksen periaatepäätöksessä on todettu, että perustettavien yhtiöiden tulee pääsääntöisesti pysyä Kevan jäsenyhteisöinä. Mikäli uusi yhtiö tai säätiö pysyy Kevan jäsenenä, eläketurvan taso säilyy muuttumattomana.

Osakeyhtiö, joka on kokonaan minkä tahansa Kevan jäsenyhteisön omistuksessa voi liittyä jäsenyhteisöksi ilman rajoituksia. Ilman toimialarajoituksia jäsenyhteisöksi voi liittyä yhden tai useamman kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa oleva uusi osakeyhtiö ja säätiö, jonka henkilökunnasta yli puolet siirtyy osakeyhtiön tai säätiön palvelukseen suoraan Kevan jäsenyhteisön palveluksesta. Näin ollen Turun kaupungin yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa kokonaan omistama osakeyhtiö voi liittyä Kevan jäsenyhteisöksi. Lisäksi osakeyhtiö tai säätiö, jossa Turun kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa määräysvalta voi liittyä Kevan jäseneksi sil-

loin, kun sen henkilöstöstä yli puolet on siirtynyt sen palvelukseen kuntasektorilta.

Mikäli ammattikorkeakoulun ylläpitomuodoksi valitaan osakeyhtiö tai säätiö, eikä kaupungilla yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa ole tässä määräysvaltaa, siirtyy ammattikorkeakoulu työeläkelain (TyEL) soveltamispiiriin. Työntekijän siirtyessä KuEL:n piiristä TyEL:n soveltamispiiriin, voi hänelle tietyissä tapauksissa aiheutua menetystä. Eläkejärjestelmän muuttuminen saattaa aiheuttaa lisäeläkeosuuden (alempi vanhuuseläkeikä ja suurempi eläkekarttuma) raukeamisen. Vuoden 2005 alusta lukien eläke karttuu TyEL:n ja KuEL:n piirissä samalla tavalla lukuun ottamatta ennen 1950 syntyneitä, joiden osalta eläkettä karttuu kunnallisessa järjestelmässä 0,1 % / vuosi enemmän kuin TyEL:n piirissä oleville.

Kaupunginhallituksen yhtiöittämistä koskevassa periaatepäätöksessä ei ole otettu kantaa liikkeen luovutuksesta mahdollisesti aiheutuviin eläke-etujen heikentymisiin tai niiden kompensointiin. Mikäli siirtyvä henkilöstö kuuluisi jatkossa TyEL:n soveltamispiiriin, voi ylläpitäjäyhtiö tai -säätiö päättää kompensoiko se eläkejärjestelmän vaihtumisesta mahdollisesti aiheutuvia eläke-etujen heikentymisiä esimerkiksi ottamalla tarvittavat lisäeläkkeet.

Henkilöstön edustus ja vaikutus kaupungin henkilöstömäärään

Kaupunginhallituksen yhtiöittämistä koskevassa periaatepäätöksessä (Kh 4.10.2010 § 516) on todettu, ettei henkilöstölle taata perustamisvaiheessa lainsäännöksiä parempitasoista edustusta uusien yhtiöiden hallinnossa vaan yhtiöille jätetään mahdollisuus toimialakohtaisesti harkita edustuksen järjestäminen tarkoituksenmukaisella tavalla. Laki henkilöstön eduksesta yritysten hallinnossa (725/1990) antaa henkilöstölle oikeuden osallistua yrityksen liiketoimintaa ja henkilöstön asemaa koskevien asioiden käsittelyyn. Mikäli ylläpitomuodoksi valitaan osakeyhtiö tai säätiö, säätelee työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa laki yhteistoiminnasta yrityksissä (334/2007). Kunnissa ja kuntayhtymissä sovelletaan lakia työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa (449/2007).

Ammattikorkeakoulun ylläpitomuodon valinnalla on vaikutusta Turun kaupungin henkilöstömäärään. Turun ammattikorkeakoulun siirto kuntayhtymän, osakeyhtiön tai säätiön ylläpidettäväksi vähentäisi kaupungin vakinaisissa palvelussuhteissa olevaa henkilöstöä kertaluonteisesti 583 henkilöllä. Lisäksi ammattikorkeakoulun palveluksessa on 31.12.2010 ollut avointen vakanssien hoitajia, sijaisia ja muuta tilapäistä työvoimaa yhteensä 337 henkilöä.

7. Johtopäätökset

Johtopäätöksiä eri ylläpitomuotojen vaikutuksista:

Kaupungin hallintokunta tai liikelaitos

- toimii kaupungin organisaatiossa, jolloin kaupungin oma hallinto- ja talousjärjestelmä sekä henkilöstöpolitiikka ohjaavat toimintaa
- nykyisen valtiosuusjärjestelmän läpinäkyvyys on huono ja kuntien rahoitusvastuu saattaa kasvaa valtion ohjaustoimin
- ei mahdollista muiden sidosryhmien omistajuutta
- järjestelmä tila-asioiden suhteen säilyy ennallaan
- ammattikorkeakoulun suurten investointien toteutus- ja rahoitusmahdollisuudet ovat riippuvaisia koko kaupungin investointitilanteesta

- tämän hetkiset kaupunkitasoiset henkilöstötavoitteet ovat ristiriidassa ammattikorkeakoulun ulkoisen rahoituksen hankkimiseen liittyvien tavoitteiden kanssa
- henkilöstövaikutuksia ei ole, koska työnantaja säilyy juridisesti samana

Kuntayhtymä

- mahdollistaa usean kunnan mukana olon
- vaikutusmahdollisuudet talouden ohjaukseen ovat heikot
- ei mahdollista muiden sidosryhmien omistajuutta
- tilakysymysten osalta siirtyminen kuntayhtymämalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta, jonka jälkeen ammattikorkeakoulu olisi kaupunkiin nähden ulkopuolinen toimija
- henkilöstön osalta siirtyminen kuntayhtymämalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta, mutta työnantajan edunvalvontajärjestö sekä sovellettava virka- ja työehtosopimus säilyvät samana
- henkilöstön eläketurvan taso säilyy ennallaan, koska kuntayhtymä kuuluu KuELin soveltamispiiriin

Säätiö

- konserniohjaus vaativaa, koska pohjautuu lähinnä mahdollisuuteen kirjata säätiön perustamisvaiheessa sen sääntöihin, että Turun kaupunki valitsee säätiön hallituksen jäsenistä yli puolet
- säätiöllä ei ole lainsäädännön näkökulmasta omistajaa
- säätiön perustamiseen tarvitaan säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi riittävä omaisuus
- säätiölain mukaan säätiön tarkoitusta voidaan muuttaa vain, mikäli säätiön varojen käyttäminen sille määrättyyn tarkoitukseen on mahdotonta tai olennaisesti vaikeutunut, eikä olemassa olevan säätiön käyttäminen uuteen tarkoitukseen yleensä ole mahdollista
- mahdollistaa ulkoisen tulorahoituksen lisäämisen
- mahdollistaa muiden sidosryhmien mukana olon
- tilakysymysten osalta siirtyminen säätiömalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta, jonka jälkeen ammattikorkeakoulu olisi kaupunkiin nähden ulkopuolinen toimija
- henkilöstön osalta siirtyminen säätiömalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta
- mikäli säätiö järjestäytyisi työnantajana kaupunginhallituksen antaman periaatepäätöksen mukaisesti ensisijaisesti Palvelulaitosten työnantajayhdistys ry:n (PTY) kautta, sovellettavan työehtosopimuksen ehdot säilyisivät lähtökohtaisesti kunnallisen sopimuksen kanssa samantasoisina
- henkilöstön eläketurvan taso säilyisi muuttumattomana silloin, kun perustettava säätiö liittyisi Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) jäsenyhteisöksi

Osakeyhtiö

- järjestämistapa on yhdenmukainen Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuden linjausten kanssa
- mahdollistaa laajan ja joustavan omistuspohjan
- mahdollistaa ulkoisen tulorahoituksen lisäämisen
- Turun kaupunki voi käyttää osakeyhtiössä määräysvaltaa
- tilakysymysten osalta siirtyminen osakeyhtiömalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta, jonka jälkeen ammattikorkeakoulu olisi kaupunkiin nähden ulkopuolinen

toimija

- henkilöstön osalta siirtyminen osakeyhtiömalliin tarkoittaa liikkeen luovutusta
- mikäli yhtiö järjestäytyisi työnantajana kaupunginhallituksen antaman periaatepäätöksen mukaisesti ensisijaisesti Palvelulaitosten työnantajayhdistys ry:n (PTY) kautta, sovellettavan työehtosopimuksen ehdot säilyisivät lähtökohtaisesti kunnallisen sopimuksen kanssa samantasoisina
- henkilöstön eläketurvan taso säilyisi muuttumattomana silloin, kun perustettava yhtiö liittyisi Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) jäsenyhteisöksi

Selvityksen yhteenvedona voidaan todeta, että **osakeyhtiö on ammattikorkeakoulun ylläpitomallina suositeltavin**. Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä on päädytty suosittelemaan kaikkien ammattikorkeakoulujen oikeudelliseksi muodoksi osakeyhtiötä. Osakeyhtiö mahdollistaa laajan ja joustavan omistuspohjan sekä laajentaa ulkoisen tulo- ja rahoituksen kasvattamismahdollisuuksia. Turun kaupungin omistajaohjaus tulisi todennäköisesti toimimaan paremmin osakeyhtiömallissa kuin säätiö- tai kuntayhtymämallissa. Ammattikorkeakoulun yhtiöittäminen ei toisi muutoksia hankintojen kilpailuttamisveloitteeseen eikä julkisuuslainsäädännön soveltamiseen, sillä ammattikorkeakouluihin sovelletaan julkisuuslakia riippumatta ylläpitäjätahosta.

Henkilöstön osalta osakeyhtiömallissa työehtosopimuksen ehdot säilyisivät lähtökohtaisesti kunnallisten sopimusten ehtojen kanssa samantasoisina, mikäli yhtiö järjestäytyisi työnantajana kaupunginhallituksen antaman periaatepäätöksen mukaisesti ensisijaisesti PTY:n kautta. Tämä on mahdollista, mikäli Turun kaupungilla yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa tulee olemaan määräysvalta perustettavassa yhtiössä. Lisäksi henkilöstön eläketurvan taso säilyisi muuttumattomana silloin, kun yhtiö liittyisi Kevan jäsenyhteisöksi. Yhtiö voisi liittyä Kevan jäsenyhteisöksi silloin, kun yhtiö olisi kokonaan kuntaomisteinen tai silloin, kun Turun kaupungilla olisi yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa määräysvalta perustettavassa yhtiössä ja suurin osa henkilöstöstä olisi siirtynyt yhtiön palvelukseen kuntasektorilta.

Sepäkadun 1 ja 2 sekä Ruiskatu 8 valtiolta lahjoituksena saatujen tilojen osalta on aiheellista pyytää opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto seuraavista seikoista:

- Jos AMK yhtiötetään ja sen toiminta jatkuu kyseisissä rakennuksissa, voiko kaupunki siirtää/myydä lahjoituksena saamansa kohteet uudelle AMK-yhteisölle ilman valtionosuuden palautusvelvollisuutta?
- Jos kohteet voidaan myydä AMK-yhteisölle, onko rajoituksia sille, miten kauppahinta määräytyy? Esimerkiksi kirjanpitoarvo (tehdyistä korjauksista osa poistamatta kirjanpidossa) tai markkinahinta?
- Missä käytössä lahjoitetut rakennukset voivat olla, jos AMK muuttaa niistä pois? Voidaanko niihin siirtää kaupungin muuta toimintaa ilman että valtionosuuden palautusvelvollisuus tulee kyseeseen?

AMK:n ylläpitomuodon työryhmä

Henkilöstön edustajien näkemyksiä 1.4.2011

Ammattikorkeakoulun ylläpitomuodon muutosta valmisteltaessa ja mahdollisen muutoksen vaikutuksia tarkasteltaessa on syytä ottaa huomioon, että on kyse **asiantuntijaorganisaatiosta**. Henkilöstöä motivoivat hyvät työtulokset ja opiskelijoiden saavuttama **korkea osaamisen taso**. Henkilöstö tietää, että kokonaisuus ratkaisee. Ylläpitomuoto, joka takaa perustehtävään riittävän **rahoituksen suoraan valtiolta amk:lle**, vakaan talouden, joustavan autonomisen toiminnan ja sujuvan **yhteistyön omistajan / ylläpitäjän ja henkilöstön välillä** niin, että opiskelijoille opetussuunnitelmissa annetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Ennen kuin kaupunginhallitus päättää ylläpitomuodosta tulee yhteistoiminnassa (Turun kaupungin yhteistyötoimikunta, Turun AMK:n yhteistyöryhmä) selvittää ylläpitomuodon muutokselle **perustelut ja muutoksesta aiheutuvat seuraamukset**.

Yhteistoimintamenettelystä

Luovuttajan velvollisuus on selvittää henkilöstölle luovutuksen ajankohta, luovutuksen syyt, luovutuksesta työntekijöille aiheutuvat oikeudelliset, taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset sekä suunnitellut työntekijöitä koskevat toimenpiteet hyvissä ajoin ennen luovutuksen toteutumista. Joten

- eläkkeisiin liittyvät mahdolliset taloudelliset seuraamukset on selvitettävä
- virkasuhteesta työsopimukseen siirtymisen vaikutus opetushenkilöstön vastuuseen ja velvollisuuksiin
- siirtyminen KVTES:n ja OVTES:n piiristä Ptytes:n ja Ptyotes:n piiriin (ei riitä, että todetaan vaikutusten olevan vähäisiä)
- työterveyshuollon järjestäminen
- työsuojelu-, ja yhteistoiminnan järjestäminen
- luottamusmiessopimus
- mahdolliset rakenteelliset uudistukset amk:n sisällä

Turussa 1.4.2011
Tapsa Ruusunen
JYTY ry, plm

Sirpa Suomi
JUKO ry, plm